

SKANDINAVISKE CANADIENSAREN

VECKOTIDNING FÖR SKANDINAVERNA I CANADA.

Löp. No. 129. — Årg. 7.

Redaktör och utgivare:
EMANUEL ÖHLEN.

WINNIPEG, MAN. 30 NOVEMBER 1895.

Redaktionsbyrå och kontor:
181 Rupert street east, Winnipeg.

No 48. — Lösn. 5 Cts.

ANMALAN.

"Skandinaviske Canadiensaren"

ENDA SKANDINAVISKA VECKOTIDNINGEN I CANADA.

har nu öfver ett år existerat som veckotidning. Den har under denna tid rönt mycken uppmuntran o. sympati från landsmännens sida samt fått rona många prof på deltagande. Fastän liten och obetydlig har den haft sin plats att fylla nemligen att söka vara ett organ för de öfver hela Canada kringströdda Skandinaverna. Vi äro glada omnämna, att från och med detta nummer blir tidningen större både i längd och bredd, så att det krafvet om tidningens storlek är härigenom tillsvareadt afhjelpat.

En intressant följetong tager med detta nummer sin början.

Tidningens tendens blir densamma hällanefter som förut, nämligen fullkomligt själfständig, fritt från alla partier, vare sig i ett eller annat afseende. Den vill sträfvä efter att än mer söka fylla sin plats som organ för Skandinaverna i Canada.

"SKANDINAVISKE CANADIENSAREN" är det bästa Annonsorgan för Skandinaverna i Canada ty den räknar tusentals läsare bland våra landsmän.

Vi våga därför innesluta vår tidning i landsmännens välvilja och uppmuntran, ty detta skall befrämja oss att söka göra tidningen mer gedigen och innehållsrik.

Från och med NU till den

I JANUARI 1895
erhåles tidningen för
\$1.50.

SE HIT!

Den som passar på och prenumererar NU kan erhålla följande värdefulla böcker:

Kristen och Kristinnas Resa

för endast

\$1.00.

eller

Jord, Haf och Himmel

för endast

\$1.25.

Endera af dessa värdefulla böcker bör ej saknas på någon landsmans förmaksbord eller bokhylla.

Förstå ej detta frikostiga anbud, hvarigenom Ni kan erhålla en värdefull bok till obetydligt pris. Tillfället varar endast en kort tid. Läs vidare vårt "Frikostiga Anbud" på 4de sidan.

Nu är rätt tid inne att
PRENUMERERA!

WINNIPEG I NOV. 1895.

REDAKTIONEN.

STATSKYRKAN I SVERIGE.

Svenska statskyrkan har under innevarande höst haft två högtidliga tillställningar, hvilka tilldragit sig allmän uppmärksamhet. Den första är festen till minne af Upsala möte 1593, den andra det lutherska kyrkomötet, som enligt lag hålles hvar femte år i Stockholm.

Vid minnesfesten hafva konungar, åtskilliga af det högre prestskapet samt andra storgubbar hållit tal. Musik af olika slag hafva förhöjt högtidligheterna; och doktors titlar hafva utdelats inom de olika fakulteterna, till några efter afslagna lärdomsprof, men till de flesta helt enkelt som en artighet. Bland dem, hvilka sålunda lyckliggjordes, voro äfven ett par svensk-lutherska prester, hvilka förestå lärdomskolor här i landet.

Det för 300 år sedan hållna kyrkomötet i Upsala medförde i hufvudsak två resultat, det ena godt, det andra ondt. Det goda var, att Sverige en gång för alla befriades från påfvevaldet utifrån, i det öfversteprsten i Rom och hela hans anhang jesuiter, prester, munkar o. s. v. afskurots från all magt inom Sverige. Vårt gamla fosterland blef sålunda protestantisk i sin kyrkopolitiska ställning. Naturligtvis följde härmed ej, att folket blef sant kristligt; i detta hänseende torde ändringen ej ha varit särdeles stor. Men den som vet, hvilken pest af intriger och förtryck den katolska kyrkan bringar öfver ett folk, kan ej annat än med synnerlig glädje tänka på den genom Upsala möte afgjord skiljsmessa Sverige och påfven i Rom.

Vore detta det enda resultatet af Upsala möte, och hade man sedan lemnat en hvar frihet att öfver Gud efter sitt samvetes öfvertygelse, så skulle härmed en tid af religionsfrihet och andligt framåtskridande begynts för Sverige. Men så skedde det ingalunda. I stället för det katolska påfvevaldet inträdde ett lutherskt, med undertryckande af friheten att lära och tala efter egen öfvertygelse samt förföljelser mot olika tänkande; och här låg en stor olycka för Sverige, såsom en frukt af Upsala möte. Den döda renligheten med bokstafstrådom i teologien och uppenbart syndalif inom kyrkan, fick fart och stöd genom den åskälning, som segrede vid Upsala möte.

Och denna anda af kyrklig stelhhet samt kamp emot framåtskridandet visade sig äfven vid det i förra månaden avslutade kyrkomötet i Stockholm. För den, som fått klart för sig beskaffenheten af all statskyrklighet, medför det visserligen ingen öfverraskning att finna, det kyrkomötet i flera frågor ej blott vägrat att skrifa framåt, utan rent af "avancerat baklänges", i försök att ominstörta den lilla kyrkliga frihet, som nu finnes i Sverige. Snarare förvånas man, att i denna reaktionära församling dock fanns en eller annan "ropande röst i öknen", bland både prester och lekmän, som med känsla för tidens kraf, sökte förmå kyrkomötet att ej gå "stick i staf" emot all sund utveckling.

Betrakta vi de särskilda frågor, som behandlades på detta svenska kyrkomöte, så visar sig först den om kyrkotukt. Härvid inträffade

det besynnerliga, att en god majoritet af mötet afslög en motion, att den, som uppenbart förnekar kristendom, må få lämna lutherska kyrkan. Mötet beslöt alltså att alla hädare, bespottare och gudsförnekare måste fortfarande vara lutheraner, äfven om de önska utgå ur statskyrkan. Deremot antogs föreslagna stadgar, hvarigenom de frikyrkliga kristna underkastas en mängd trassel genom förhör vid kyrkoråd, varningar o. s. v., hvarigenom, såsom också vid kyrkomötet anmärktes, kyrkotuktens udd vändes mot personer med varm religion, ehuru afvikande uppfattning.

I katekesfrågan hade f. d. landshöfding Treffenberg väckt motion att betydligt inskränka utläsningen af nämnda bok. Detta förslag förkastades med stor majoritet.

I fråga om hvad utgjorde "svenska kyrkans lära", beslöt mötet, emot regeringens och riksdagens beslut, att denna skall bindas vid hela konkordieformeln — således mera än hvad de lutherska presterna lofa att tro och lära, när de invigas i sitt embete.

Flera exempel kunna anföras, men det sagda må vara nog. Betänker man också att kyrkomötets medlemmar väljas ur den stora massan omvända världsmänniskor, att flera bland dess ledande män äro uppenbara fiender till den enkla, hjertliga kristendomen, och att således dess kyrkliga anordningar alltid måste hålla sig vid ytan; så kan ej något för sann religion väntas af en sådan församling.

SÄNDEBUDET.

CANADAS JERNVÄGAR OCH CANALER.

(Forts.)

Lake Michigan i Förenta Staterna är genom Mackinaw sundet förknipad med Lake Huron och denna med Lake Superior genom St. Marielunden, hvilken i sitt lopp bildar en hel mängd forsar. Förbi dessa forsar på Förenta Staterna sida leder en kanal, känd under namn af St. Mary's Canal, öfver en mil lång, och som eger en sluss på 515 fots längd, 80 fots bredd och 180 fots stigning samt en annan af 80 fots längd, 100 fots bredd och 21 fots vatten. På den Canadiska sidan bygges en kanal, som kommer att utgöra $\frac{3}{4}$ mil i längd, 152 fot i bredd samt segelbar för 20 fots djupgående fartyg. En af dessa slussar kommer att bli 900 fot lång, 60 fot bred samt minst 19 fot djup. Arbetet skall vara färdigt till den 1 juli 1894 och kommer att kosta omkring \$3,000,000.

De närvarande kanalerna voro öppnade för sjöfart 233 dagar år 1891 eller 21 dagar öfver den vanliga tiden, och trafikades under denna tid 11,214,333 tons frakts gods, värderadt till \$135,117,277 samt under 1891 2,325,574 tons, värderadt till \$6,930,059. Antalet af fartyg för 1892 utgjorde 12,580, af hvilka 12,061 hade en dragkraft af 10,647,203 tons. Då genom Suez kanalen, som är öppen hela året om, trafikades under 1891 af

8,698,777 och 1892 blott 7,712,029 tons, kan man bilda sig en föreställning om den oerhörda trafik, som eger rum å Sault St. Marie kanalen. 1855, samma år som kanalen blef färdig, transporterades å densamma 106,296 tons och 4,270 passagerare:

1865	409,062 tons,	19,777 passag.
1875	1,259,534 "	19,685 "
1885	3,035,937 "	36,147 "
1892	10,647,203 "	25,869 "

Utom denna kanal märkes vidare till St. Lawrence systemet Welland kanalen, från Port Colborne vid Lake Erie till Port Dolhousie vid Lake Ontario, 26 $\frac{1}{2}$ mil i längd med 26 slussar och en total stigning af 326 $\frac{1}{2}$ fot; St. Lawrence floden; derefter Galops, $\frac{7}{8}$ mil i längd med tre slussar och en stigning af 15 $\frac{1}{2}$ fot; vidare Rapid Plat, 4 mil i längd med två slussar och en stigning af 11 $\frac{1}{2}$ fot; Farran's Point, $\frac{3}{4}$ mil i längd och med en sluss och en stigning af 4 fot; Cornwall 12 $\frac{1}{2}$ mil i längd med sex slussar och en stigning af 48 fot; Beauharnois 11 $\frac{1}{2}$ mil i längd med nio slussar och en stigning af 82 $\frac{1}{2}$ fot samt Lachine kanalen $\frac{8}{10}$ mil i längd med fem slussar och en stigning af 45 fot.

Skiljleden på höjden af Lake Superior och tidvattnet är omkring 600 fot. Summan af slussarne är 53. Den totala längden af kanalerna är 70 $\frac{1}{2}$ mil och den höjd, hvar till man kommer genom slussarne är 543 $\frac{1}{2}$ fot. Ditt största kanal-djupet är 19 fot, hvilket djup dock f. n. endast finnes i Welland kanalen. De andra kanalerna hafva blott ett djup af 9 fot, men anordningar äro gjorda i ändamål att göra äfven dessa 14 fot djupa, och väntas detta arbete vara fullbordadt under loppet af två eller tre år.

CANADA NYHETER.

BRANDON. Ynglingen Hill dömdes den 20 dennes att hängas den 15 januari för mordet å farmaren Greaves.

FORT SASKATCHEWAN. Ett stycke jord, tagit från det nya kolffältet vid Fort Saskatchewan, Alberta, såges vara af alldeles samma beskaffenhet som det i Syd Afrika, i hvilken diamanter blifvit funna. Och hvad mera är, en sten af lysande färg, mycket lik diamanter, har blifvit funnen och kommer att i dagarne analyseras.

LETHBRIDGE. Arbetet vid kolgrufvorna är nu åter upptaget och går med full fart dag och natt. Öfver 1,000 tons upptages på dygnet.

MONTREAL. Flera försök hafva gjorts att urspara Canada Pacific tåget mellan Montreal och Quebec. Det tros, att det är någon person, som har en riktig man att urspara tåg, som är upphofsman.

OTTAWA. I Canadas statsfängelser finnes f. n. 1,160 män och 34 kvinnor, nämligen i statsfängelset i Kingston 448 män och 33 kvinnor, St. Vincent de Paul 374 män, Dorchester 177 män och 1 kvinna, Manitoba 71 män och i British Columbia 90 män. En minskning i total antalet af 34 mot i fjol.

Riksdagsmannaval försiggår härstädes den 14 dec.

Jordskalf förmärktes i Quebec, Montreal och Ottawa kl. 11.45 f. m. och varade 5—17 sekunder.

I Montreal rådde stor forskräckelse och flera hus voro nära att ramla.

TORONTO. Advokaten Christopher Robinson har för sina förtjänster i Behring hafs målet, som nyligen avslutades, af Drottningen utnämmts till riddare, och Premierministern Sir John Tompson har utnämmts till ledamot af "Imperial Privy Council", hvaraf ingen enda Canadiensare förut är medlem.

RICHMOND, Q. Tidigt på morgonen den 18 dennes blef postkontoret i Upperrichmond uppbrutet och kassaskåpet sprängdt med dynamit. \$1,000 i frimärken och penningar blefvo tjufvarnes byte.

VANCOUVER, B. C. För unge mäns kristliga förening, Y. M. C. A., byggnadsfond härstädes, insamlades under loppet af en vecka \$10,000.

VIRIDEN. Öfver 1,500 tons hö blefvo härmed dagen lägnas rof på mil ifrån staden.

WINNIPEG. En drucken isländare blef i förra veckan tillvaratagen af polisen, och då hans fickor undersöktes, fanns deri ett ordenstecken, att han tillhörde en nykterhetsförening.

Canadas stora ost, som tog 1sta priset på världsställningen i Chicago, af f. n. i Montreal och kommer inom få dagar att skeppas till England.

Hvetepriset har i Duluth ytterligare sjunkit 2 cents och i Chicago, Minneapolis och New York 1 till $\frac{1}{2}$ cents.

Af årets hveteskörd ha redan omkring 3,272,000 bushels torgförts i Manitoba och Nord-Western. Öfverhufvudtaget torgföras omkring 140,000 bushels i veckan.

Nuvarande borgmästare Taylor har antagit kandidaturen som Winnipegs borgmästare (mayor) för 1894 och det antages, att han blir enhälligt omvald.

Ett två veckors gammalt flickbarn fann kyrkvaktaren i katolska kyrkan "Immaculate Conception" efter gudstjenstens slut förliden fredag. Barnet låg på ett bord i sakristian inlindadt i en sjal. Intet spår af föräldrarna har kunnat upptäckas.

Frälsningsarmén kommer i år att hafva sin försälsvecka från den 25 november till den 2 december och väntas att densamma skall inbringa mera än något föregående år. Endast i Canada inbragtes under försälsveckan

1888	\$2,828.93
1889	5,993.16
1891	12,256.18
1892	15,080.55

Som behöfvon i år äro större än någonsin, är ock en större inkomst påkallad.

Tacksägelsedagen den 23 d:s höll "Grace church" sin skördefest. Festen började kl. 8, men redan vid sju-tiden var kyrkan till trängsel fylld. En mängd sångstycken och deklamationer utfördes mycket förtjenstfullt af den högtidskladda barnskaran och stormande bifall hos publiken, hvilken uppgick till omkring 2,400 personer. Dei hela vittnade både om god smak och öfning.

Samma dag bespades ett större antal äldre och yngre personer af

allehanda folkslag uti "All people mission house".

Efterslänger till valet. Redaktören för Winnipegs tidningen "Tribune", R. L. Richardson, har blifvit instånd till rätten för det han fält yttranden om riksdagsmannen A. W. Ross, hvilka den senare anser förrärande.

Mr Henry Fr., f. d. Land-Commissioner för Manitoba-Nord-western jernvägen, nämnes som kandidat till stadsfullmäktigt för ward 5 här i staden.

Hr Axel von Holstein-Rathen lemnade i lördags Winnipeg på resa till Danmark. Under de senare sex åren har Herr Holstein varit farmare i Nya Stockholm och nu ämnar han under sin vistelse i Danmark för jordbrukare framhålla Canadas åkerbruksförhållanden m. m.

Musikdirektör och Fru Hennebergs lilla dotter afled i onsdags efter en längre tids sjukdom i en ålder af sex månader.

Uti den nyligen utkomna statistiken 1891 öfver Canada förekomma en mängd märkvärdiga upplysningar rörande folkmängden etc. Bland Canadas 4,833,239 människor äro 848 öfver 95 år gamla, 796,000 män och 791,000 kvinnor äro gifta, hvaraf 4 män och 27 kvinnor äro under 15 år; der finnes vidare 62,000 enklingar o. 129,000 änkor, och af de sistnämde äro 3 under 15 år; Canada har vidare 3,368 blinda personer, deraf 56 på Manitoba; 4,819 döfstumma, deraf 102 på Manitoba; 13,355 svagsinta, deraf 196 på Manitoba; under förlidet census år afled i Winnipeg 298, i Manitoba 1,580 och i hela Canada 67,688 personer, deraf 35,843 män och 32,454 kvinnor; af Canadas befolkning kunna 3,176,667 läsa och skriva, 207,126 kunna endast läsa och 1,394,045 kunna hvarken läsa eller skriva, deraf af de sistnämde i Manitoba 38,067; Canada har 10,480 kyrkor, deraf i Manitoba 291; 3,339 kyrkor äro Methodist, 1,786 katolska, 1,764 presbyterians, 1,672 engelska statskyrkan, 1,268 baptist, 140 lutherska, 124 congregational o. s. v.; i Canada finnes vidare 124 sjukhus med 4,781 patienter; 41 barnhem med 3,827 barn; 17 dårsus med 7,029 patienter; 112 universitet och högskolor med 8,168 studenter; 158 fängelser och korrekptionsinrättningar med 4,424 invånare.

Bland yrkena kommer farmarne främst 408,738; farmaresöner 240,768 och farmarbetare 76,839, då deremot fiskare utgöra endast 27,079, skogs- och bräddarbetare 12,319 samt grufarbetare 13,417 män. Bland handtverkare må nämnas 17,957 smeder, 5,161 bagare, 15,861 skomakare, 3,138 tegelslagare, 3,733 byggmästare, 7,288 slagtare, smör- och ostfabrikanter 1,801, möbelsnickare 4,294, timmermän 45,229, vagnmakare 6,822, urmakare 1,312, typografer 6,095, sockerbagare 1,499, kopparslagare 3,420, väfvere 6,053, klädesömmerskor 32,217, sadelmakare 3,647, jern- och stål- arbetare 2,804, garfvare och läder- arbetare 3,593, maskinister 9,101, fabriksarbetare 6,163, marmor- och stenhuggare 3,585, murare 10,327, gjutare 4,070, kvarnarbetare 4,070, modister 3,456, målare 1,000, skeppsbyggare 4,433, skrämmare 14,517, tennismeder 4,740, arbetare 3,026 o. s. v.